

Toelichting schatting reproductiegetal

Han-Kwang Nienhuys (versie 2021-12-11); Twitter: @hk_nien

Het verband tussen groei en krimp van de dagelijks gerapporteerde Covid-19 positieve testuitslagen P en het reproductiegetal R wordt bepaald door:

- het generatie-interval $T_c = 4$ d: de tijd tussen het krijgen en doorgeven van een infectie. Dit is de waarde waar RIVM mee rekent. (RIVM leek tot 1 juli 2021 exact 4 dagen aan te houden, zonder spreiding.)
- De gemiddelde tijd T_{ir} tussen het moment van infectie en het verschijnen in de dagcijfers, momenteel ca. 6 dagen.

Als $I(t)$ het aantal infecties op dag t is, dan $I(t) = R(t) I(t - T_c)$, waarin $R(t)$ het reproductiegetal op dag t is. Verder, $I(t) = P(t + T_{ir})$: de positieve uitslagen volgen de infecties met een vertraging T_{ir} . Als R constant is, dan zie je exponentiële groei in $P(t)$, of een lineaire groei van de $\ln P$:

$$\frac{d \ln P}{dt} = \frac{\ln R}{T_c}.$$

Als R varieert in de tijd, dan

$$\ln R \left(t + \frac{T_c}{2} \right) = \ln \left(\frac{I(T + T_c/2)}{I(T - T_c/2)} \right) \approx T_c \frac{d}{dt} \ln I(t) = T_c \frac{d}{dt} \ln P(t + T_{ir}).$$

De rapportagevertraging, d.w.z. de vertraging tussen veranderingen in R en veranderingen in de groei van P is dus $T_r = T_{ir} - T_c/2$, dus 4 dagen.

Hierop zijn twee correcties nodig:

- De dagcijfers P schommelen nogal met de dag van de week. Dit is te verhelpen door het gemiddelde P_7 te gebruiken van 3 dagen eerder t/m 3 dagen later (7-daags gemiddelde).
- De rapportagevertraging is niet helemaal constant: momenteel 4 dagen, maar rond 1 oktober 9 dagen. Als $T_r(t)$ de vertraging was voor rapportage op tijdstip t , dan is het reproductiegetal

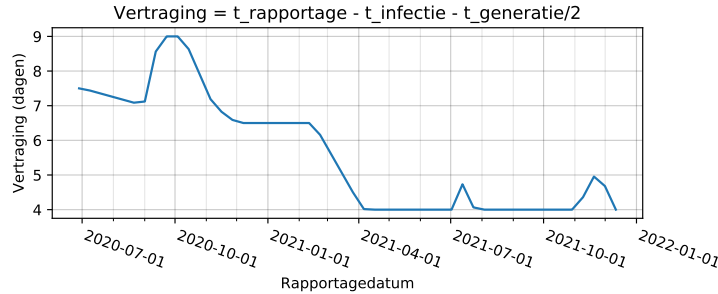
$$R(t - T_r(t)) = \exp \left(T_c \frac{d}{dt} \ln \left(\frac{P(t)}{1 - dP_r/dt} \right) \right).$$

Hiermee kun je het reproductiegetal schatten tot 8 dagen terug (4 voor de rapportagevertraging, 3 voor het 7-daags-gemiddelde, en 1 voor de afgeleide d/dt). Deze methode levert binnen een marge ± 0.06 dezelfde waarden op als RIVM, maar

RIVM publiceert ze slechts 2x per week tot 14 dagen terug (voorheen 1x per week met 18 dagen vertraging).

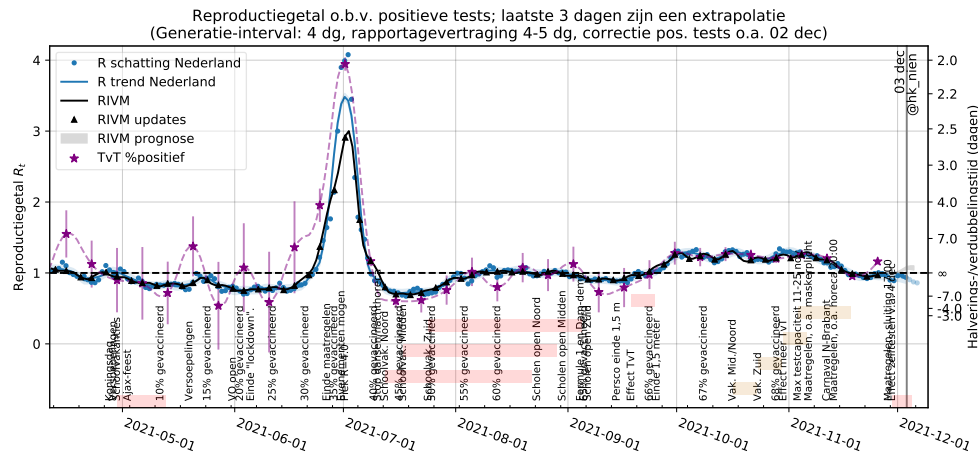
De open-source code staat op <https://github.com/han-kwang/covid19>.

Dit is de rapportagevertraging $T_r(t)$ die ik dec 2021 gebruik. De tijdelijke toename rond 15 juli en 15 nov 2021 is een schatting vanwege berichten over capaciteitsproblemen in enkele laboratoria en drukte op de teststraten.

In nov 2021 werd duidelijk dat de RIVM-meldingen van dag tot dag onregelmatige vertragingen hadden. De GGD-testcijfers zijn gemiddeld 0.5 dag vertraagd t.o.v. de RIVM-meldingen, maar veel regelmatig (o.a. Testen voor Toegang zit hier niet in). Ik bereken deze nu ook, met een vaste vertraging van 4.5 dagen volgens bovenstaande methode ('afgeleide'). Omdat de GGD-data een veel regelmatig weekdagpatroon heeft dan de RIVM-data, kun je beter de trend van het 7-daags gemiddelde 2 dagen extra schatten. Vanwege de 0.5 dag extra vertraging kun je hiermee R 1.5 dag later nog zien dan bij de RIVM-cijfers. Je kunt ook R schatten op basis van week-op-week groeifactoren G van de GGD-dagcijfers als $R = G^{4/7}$.

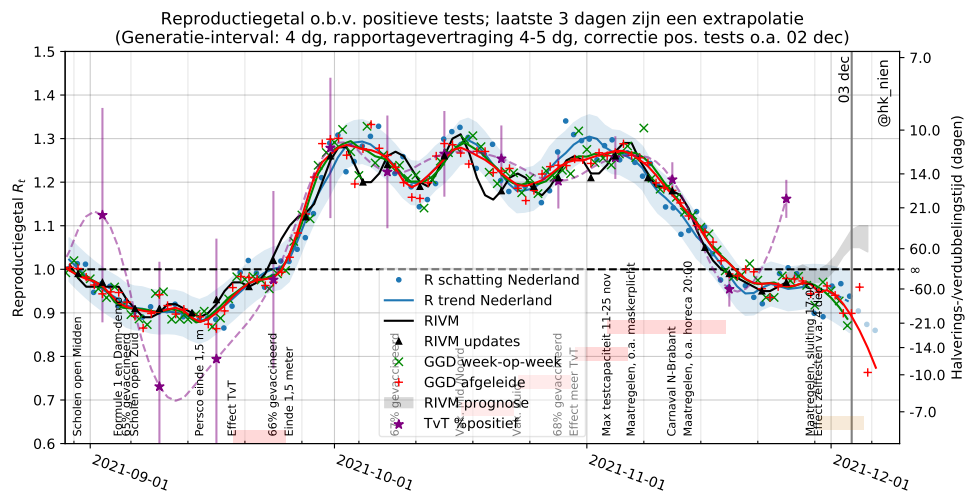
Testen voor toegang (TvT) kun je zien als een steekproef onder de bevolking; het percentage positief is de prevalentie van asymptomatische besmettingen. De R -schatting uit TvT is tot nov 2021 zeer consistent met andere methodes, zij het met een grotere foutmarge vanwege de kleine aantallen (95%-interval in grafiek). Hier een vergelijking tussen verschillende methoden.

De zwarte curve is van RIVM (zwarte stippen voor de wekelijkse update). De grijze band is de prognose van RIVM (die gewoonlijk weinig lijkt op de definitieve cijfers een week later). De RIVM-curve is systematisch lager op dinsdagen en hoger op vrijdagen/zaterdagen. De blauwe stippen zijn de berekening o.b.v. RIVM-cijfers zoals hier toegelicht.

Rond 1 juli 2021 (grote besmettingsgolf) wijen de RIVM-waarden af. Ik en diverse anderen op Twitter hebben geen goede verklaring hiervoor. Het RIVM-model voor de R-berekening is nooit vrijgegeven.

Een voorbeeld van een reproductiegetal-grafiek met alle rekenmethodes:

Op de meest recente drie punten na zijn die definitief. (Tenzij er wegens IT-problemen data niet is doorgekomen, zoals rond 16 december). De blauwe lijn is een vloeiende curve; de gestippelde laatste zes dagen van die curve zijn niet definitief.